Referaat

Integratie van instructie en assessment in competentiegericht onderwijs

*Straetmans GJJM, Sluijsmans D, Bolhuis BG, Merriënboer JJG van. **Integratie van instructie en assessment in competentiegericht onderwijs**. Tijdschrift voor Hoger Onderwijs 2003;3: 171-97.**

Vrijwel overal in het hoger onderwijs is men bezig competentiegericht onderwijs te ontwikkelen. Maar er zijn nog veel vragen hoe we dit het beste doen. In het beschouwende artikel van Straetmans et al. worden de volgende vragen gesteld. Hoe moeten we in de praktijk de theoretische ideeën over competentiegericht onderwijs vormgeven? Hoe moeten we het onderwijs inrichten? Hoe moeten we beoordelen? Aan de hand van het 'four components instructional design', het 4C/ID-model van Janssen-Noordman en Van Merriënboer,¹ proberen zij enkele afzonderlijke projecten met elkaar te verbinden. De drie invalshoeken, 4C/ID, het vernieuwde politieonderwijs en 'protocol portfolio scoring' (PPS) zijn los van elkaar ontstaan, maar worden nu tot een geheel samengevoegd.

De vier componenten van het 4C/ID-model bestaan uit de hele taakbenadering, ondersteunende informatie, just-in-time informatie en deeltaakoefeningen. De eerste en meest kenmerkende component is de hele taakbenadering. Het hele curriculum bestaat uit vaardigheden die in reeksen van taken, zogenaamde taakklassen, centraal staan. Het uitgangspunt is dat de student competenties verwerft door heel veel ervaring op te doen in een curriculum met een sterke integratie van theorie en praktijk in die hele taken. De ervaringen betreffen authentieke beroepssituaties, zodat de student altijd de relatie met de praktijk blijft zien.

Vanaf het begin van de opleiding zijn de leertaken altijd compleet, zijn geen stukjes van die taak, omdat de student het geheel moet blijven zien. Vereenvoudiging is er in het begin wel, maar dan door meer ondersteuning te bieden. Na verloop van tijd, bij de volgende taakklassen, worden de leertaken complexer, tot de student de taak zelfstandig in een complexe situatie kan uitvoeren. Deze laatste leertaak is dan tegelijkertijd een assessmenttaak: de toets.

Het geheel illustreren de auteurs met een voorbeeld van een vaardigheid uit het politieonderwijs, namelijk het toezicht houden in een publiek domein. In de eerste leertaak krijgt de student een video te zien van een praktijksituatie. De studenten observeren, maken een verslag, bespreken dit onderling en vormen zich zo een eerste beeld van de hele taak. Bij de tweede leertaak loopt de student mee in de praktijk en moet al eenvoudige handelingen uitvoeren. En in de laatste leertaak voert hij het werk zelfstandig uit. In deze laatste leertaak, de assessmenttaak, worden probleemsituaties ingebouwd. De toetsvorm is in dit geval dus een observatie in de beroepspraktijk. Deze opbouw van het curriculum in hele taken is de kern van het 4C/ID-model, maar niet het enige. De leertaken worden aangevuld met ondersteunende informatie voor 'de theorie' en just-in-time informatie en deeltaakoefeningen voor routine-matige vaardigheden.

In het artikel komen we nu bij het deel over assessment. Bij assessment gaat het om validiteit, betrouwbaarheid, accuratesse en generaliseerbaarheid. Elke toetsvorm kent echter zwakheden. Daarom spreekt Straetmans zich bij het beoordelen van competenties uit voor een methodemix: een combinatie van toetsvormen. Vanuit meerdere toetsen komt dus informatie over de beheersing van een competentie. Die beheersing van een competentie wordt telkens gemeten met een standaardset van beoorde-

* Het artikel van Straetmans et al. is online te raadplegen op <http://www.tvho-online.nl/>.

lingsaspecten voor een competentie. Deze standaardset wordt bij de diverse toetsvormen gebruikt.

PPS is ontwikkeld om zo goed mogelijk de resultaten van competentiebeheersing te kunnen opslaan. Van de diverse toetsvormen worden voor elke student de afzonderlijke scores van beoordelingen voor elk deelaspect van de competenties opgeslagen in het portfolio. Het is een matrix van scores. Per rij de scores van een toets; de scores op de standaardset van beoordelingsaspecten van een competentie. Per kolom staan de scores per beoordelingsaspect onder elkaar. Zo kun je op twee niveaus beslissingen nemen. Je kunt eisen stellen per toets en je kunt eisen stellen per competentie. De student moet nu niet alleen bij elke assessmenttaak voldoen aan bepaalde vaste standaarden, maar hij moet ook per deelaspect voldoen aan bepaalde vaste standaarden om te bewijzen dat hij de competentie beheerst. Hierbij houdt men rekening met de moeilijkheidsgraad van een taak.

Dit artikel zet aan tot nadenken. 4C/ID is volgens mij een mooie methode om een competentiegericht curriculum te ontwerpen. PPS is een mooie methode om op twee niveaus te beoordelen, namelijk op opdrachtniveau en op competentieniveau. Maar bij dit laatste punt zie ik wel een addertje onder het gras. De vraag is of je echt op het niveau van de deelaspecten eisen wilt stellen en of je dit betrouwbaar kunt doen. En wat is dan de relatie met de gehele taak?

Jacqueline Hoogenboom

Coördinator Centre of Excellence Competentiegericht Onderwijs

Hogeschool INHOLLAND

Literatuur

1. Janssen-Noordman AMB, Merriënboer JG van. Innovatief onderwijs ontwerpen: via leertaken naar complexe vaardigheden. Hoger Onderwijs Reeks. Groningen: Wolters Noordhoff; 2002. ISBN 90 01 43246 8.